

4. Крикавський Є. В. Логістичне управління: [підручник] / Уотерс Д. – Львів: Вид-во Нац. ун-ту "Львівська політехніка", 2015. – 684 с.
УДК:338.2

*Олексій Олексюк,
д.е.н., проф., завідувач кафедри
комерційної діяльності та логістики
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»
oleksiuk@kneu.edu.ua*

ДИДЖИТАЛІЗАЦІЯ ЛАНЦЮГІВ ПОСТАЧАННЯ КОМПАНІЙ

ДИДЖИТАЛИЗАЦИЯ ЦЕПЕЙ ПОСТАВОК СОВРЕМЕННЫХ КОМПАНИЙ

DIGITALIZATION OF CORPORATE SUPPLY CHAINS

Анотація. Дослідження діджиталізації бізнес-процесів в управлінні ланцюгами постачання має виключне значення для українських компаній. Впровадження сучасних інформаційно-технологічних рішень в логістичні та супровідні процеси вимагає співпраці компаній різних сфер бізнесу. Використання діджитал-інструментів має значний потенціал підвищення ефективності та захищеності ланцюгів постачання сучасних компаній, але базується на формуванні інформаційною інфраструктури, прозорості інформаційних потоків та використання механізмів спільного інвестування.

Аннотация. Исследование диджитализации бизнес-процессов в управлении цепями поставок имеет исключительное значение для украинских компаний. Внедрение современных информационно-технологических решений в логистику и сопутствующие процессы требует сотрудничества компаний различных сфер бизнеса. Использование диджитал-инструментов имеет огромный потенциал повышения эффективности и защищенности цепей поставок современных компаний, но требует наличия информационной инфраструктуры, прозрачности информационных потоков и использования механизмов совместного инвестирования.

Abstract. The study is exploring the Digitalization of Supply Chains' business processes that are very important for Ukrainian logistic companies. Implementation of modern informative and technological decisions in Logistics and all supporting processes is based on the cooperation of companies from different business fields. The Digital-technologies have a huge potential for improving efficiency and sustainability of Supply Chains, but they grounded on the technical and managerial infrastructures, transparency of information, and join-investment partnership.

Сучасний розвиток технологічних можливостей людства має наслідком зміну самої людини, моделей її споживчої поведінки, трансформуючи цілі ринки, регіони чи галузі світової економіки. Зростання інформаційного насичення середовища існування людини закономірно призводить до пошуку нових технологічних рішень в господарській діяльності, трансформації конкурентних механізмів, виникнення нових «інформаційних» потреб і багато іншого. Не стала виключенням також сфера управління ланцюгами постачання (supply chain management), як інтерактивна діяльність спрямована на поєднання в часі та просторі економічних ресурсів різних власників з метою досягнення загальної ефективності всіх учасників.

Саме інтерактивний характер управління ланцюгами постачання вимагає від всіх учасників - компаній, підприємств, фізичних осіб чи державних органів влади - використання ефективних інформаційно-комунікаційних рішень, що фактично створюють інформаційну основу чи можливість існування інтегрованого ланцюга постачання. Виходячи з цього, метою наших досліджень слід вважати побудову сучасного організаційно-економічного підходу до використання діджитал-інструментарію та інших досягнень інформаційно-комунікативних технологій в управлінні ланцюгами постачання. Звичайно, вказана мета не може бути реалізована у одному дослідженні та потребує консолідованої роботи фахівців різних спрямувань, але перед цією роботою ми ставимо наступні завдання:

– структурувати наукові розробки у сфері логістики та менеджменту ланцюгів постачання;

- синтезувати ключові засади розвитку наукових досліджень цієї проблематики різними науковими школами в Україні;
- розвинути сучасний підхід до управління ланцюгами постачання українських компаній;
- окреслити перспективи подальших наукових та прикладних досліджень у напрямку діджиталізації ланцюгів постачання.

Відзначимо, що подальше поширення новітніх технологій в усіх функціональних сферах компаній вимагає побудови нової цифрової (діджиталізованої) платформи економічних відносин. Діджиталізовані економічні процеси володіють значним потенціалом вдосконалення ефективності соціально-економічних систем, але разом з цим вони не виникають без ряду передумов в них. Поряд з новими можливостями виникають і нові характеристики інформаційних потоків в ланцюгах постачання, до компаній партнерів змінюються стандартні вимоги щодо прозорості та інформаційної доступності. З наукової точки зору, можна констатувати недостатність системних досліджень діджиталізації та її впливу у ланцюгах постачання. З прикладної точки зору, залишаються недостатньо методично розробленими аспекти економічного обґрунтування проектів у сфері діджиталізації. Незважаючи на це, все більше провідних компаній запроваджують у свою роботу свої корпоративні стандарти інформаційної організації постачання, спонукаючи всіх партнерів їх ланцюгів постачання впроваджувати нові рішення, адаптуватися до нових вимог ринку.

Вважаємо, що в менеджменті ланцюгів постачання сформовані ключові фактори діджиталізації бізнес-процесів та створення нової організаційно-технологічної платформи взаємодії постачальників, транспортних організацій, експедиційних компаній, страхових та митних брокерів і всіх інших учасників. До ключових інноваційних передумов слід віднести: виникнення електротранспорту, розвиток системи зв'язаних вантажів та транспортних коридорів, поширення «Інтернету речей», вдосконалення технологій роботи з великими даними (big data management), блокчейн і покращання механізмів кібербезпеки, поглиблення спеціалізації в ланцюгах постачання (cool-chains, food-chains та інше), корпоративна консолідація у більшості транспортних сегментах, електронна комерція не тільки локального, але й глобального характеру, роботизація транспортних, експедиційних та складських операцій тощо.

Незважаючи на той факт, що більшість світових інноваційних рішень сьогодні не на часі для України та національних компаній, хотіли б відзначити необхідність вивчення та розробки механізмів економічної оцінки та обґрунтування діджитал-проектів в логістиці та ланцюгах постачання. Більшість національних компаній цієї сфери працюють за моделями та шаблонами, рішеннями та стандартами запозиченими у міжнародних операторів. Така ситуація зрозуміла з огляду на необхідність інтеграції національного логістичного бізнесу до глобальних мереж постачання. З іншого боку, сьогодні ми не можемо говорити про технологічну самостійність вітчизняних логістичних компаній, а отже про незалежність та стійкість до глобальних викликів. Вважаємо, що українським інвесторам слід звернути увагу на проекти діджиталізації національної логістики, особливо зважаючи на високий рівень ІТ-галузі в Україні.

Досягнутий рівень ІТ рішень українських логістичних компаній обмежується спробами впровадження комплексних ERP (вживаємо, як узагальнене поняття різних систем управління бізнесом MRP, BPM тощо) систем чи їх окремих блоків. Але діджиталізація передбачає не тільки внутрішню роботу компаній, але й розвиток загальної інформаційної інфраструктури та єдиних стандартів логістичних операцій. Ефективність окремо взятої інтегрованої системи управління бізнес-процесами компанії набагато нижче від потенційно можливого рівня. Фактично в Україні досить часто так і трапляється, що реалізація діджитал проектів в ланцюгах постачання стикається з відсутністю елементарної інфраструктури і небажанням операторів спільно інвестувати в її розвиток. Можна навести простий приклад, що система автоматичного зчитування інформації про вантажі, часто в українських

компаніях просто непотрібна через відсутність єдиної платформи обробки цієї інформації. Дійсно, де ж візьметься економія часу та витрат на оформлення вантажів, якщо декларацію чи іншу документацію потрібно заповнювати вручну, готувати в іншій системі обліку або у паперовому вигляді надсилати своїм партнерам.

Наступний, не менш важливий, блок наших досліджень - це доцільність використання інтегрованих технологічних рішень відслідковування вантажів та формування захищених ланцюгів постачання. Особливого значення дана проблема здобула останнім часом за умов глобального поширення COVID-19 пандемії. Даний напрямок об'єднує велику кількість змістовних блоків:

- геотрекінг переміщення вантажів та пересування транспорту з метою контролю режиму транспортування;
- без-дотичне (touchless) оформлення вантажів та їх переміщення у замкнутих автоматизованих складських комплексах;
- гнучкість інтеграції ланцюгів постачання зі збереженням термінів та умов транспортування вантажів;
- аналітична обробка логістичної інформації за різними регіонами світу;
- санітарний контроль вантажів та їх обробка на різних етапах логістичного ланцюга;
- доступність і швидкість юридичного супроводження постачання вантажів та багато іншого.

Реалізація кожного з представлених блоків у практичному контексті передбачатиме тісну співпрацю компаній не тільки в межах інтегрованого ланцюга постачання, але й компаній зовсім різних сфер бізнесу. Наприклад, фінансово-страхові установи мають бути готові до такої співпраці. Досить часто українським логістичним компаніям не вигідно досягати повної прозорості своїх бізнес-процесів через потенційно негативні наслідки від контролюючих органів влади. Так чи інакше, подальше удосконалення менеджменту ланцюгів постачання приречене на використання діджитал-інструментів та інновацій.

Загальний висновок на базі приведених тез полягає у необхідності розробки методичного інструментарію проектування і обґрунтування діджитал-проектів в українських компаніях. Тільки на основі використання сучасних технологічних рішень вітчизняний логістичний сектор зможе зберегти свою конкурентоспроможність, яка потенційно сформована виключним географічним положенням і містким внутрішнім ринком.

Література:

1. Иванов Д. А. Управление цепями поставок. / Д. А. Иванов. – Санкт-Петербург : Издательство СПбГПУ, 2009. – 660 с.
2. Karpenko, O., Kovalchuk, S., Kuzmych, V., & Gorpyniuk, A. Current state and near-term prospects for development of the transport logistics market in Ukraine. *Journal of Sustainable Development of Transport and Logistics*, 2(1), 2017, p. 51-60.
3. Five Forces Transforming Transport & Logistics. PwC CEE Transport & Logistics Trend Book 2019 – Електронний ресурс. Режим доступу: <https://www.pwc.com/hu/hu/kiadvanyok/assets/pdf/transport-logistics-trendbook-2019-en.pdf>
4. Dimitris N. Chorafas. Integrating ERP, CRM, Supply Chain Management and Smart Materials - CRC Press LLC, Auerbach, 2001, p. 246.
5. 2018 Global Logistics Report. – Електронний ресурс. Режим доступу: <https://www.eft.com/content/2018-global-logistics-report>